

Numărul 15.

Oradea-mare 14/27 aprilie 1902.

Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Ar muri a doua oară.

Diamant găsit în staul ; pãria cutezãtor ;
Prometeu al libertãții, al frãției și-al iubirii ;
Steag ce fãlșue eroic pe reduta rãstignirii, —
Doue mii de ani aproape de când ești Imperator.

Fãca ta, Creștinãtatea, — idealul omenirii, —
Îngenunchie și te-'ntreabã : Cum ieșiși biruitor ?
Cum o cruce pe Golgota te-a fãcut cuceritor ?
Cum stai și-azi pe prima filã din albumul nemuririi ?

La ce școalã, în ce carte învêțași ? Ce inspiraie
Îți dictã sublima dogmã, ne-'ntrecutule artist ?
Cum scriseși cea mãi frumoasã epopee, lângã care

Celelalte par contururi aburite, șterse-n zare,
Stinse, — ca și ochii celui care moare palid, trist,
Pe Calvarul din tabloul iscãlit de tine, Christ!...

II

Dacã moarte-ai suteranã, care duce-'ntr'altã viață ;
Dacã sufletul în haos e menit plutind sã stea ;
Dacã, — pasãre saũ flutur, sfãnt saũ geniũ, nor saũ
stea, —
Cel plecat se reîntoarce într'o bunã dimineață ;

Dacã tu la noapte, — noaptea Paștelui, — ai re-'nvid, —
Christ, ce-ai face?...

Ca un spectru, ne-ai privi pe toți în față ;
Ai vedea cã pe ogorul semãnat cu-a ta povață,
A crescut numai neghinã vaș ! și te-ai cutremurã.

Și-ai plecã sã mãi cutreeri înc'odatã omenirea ;
Fariseii ți-ar sta-n cale mãi haini, mãi numeroși ;
Ai chemã mult pãn' sã-ți vie dolsprezece credincioși ;

Sar găsi iar vre-o Caiafã sã-ți împiedece menirea,
Iar vre-o Iudã sã te vëndã, — ar re-'ncepe rãstignirea...
Și-ai muri a doua oarã, pentru-aceiași pãcãtoși.

Haralamb G. Lecca.

La schitul Priponului.*

I

Șrupãn Constantin Almãjanu, din neamul boerilor
Ș Poenari, pleacã în toamna anului 1819 din Al-
maj, cãminul pãrintesc din județul Jiul de jos, sã
meargã la satul Scorila din județul Mehedinți, cu un
leagãn din Viena tras de 12 postalionii și inconșu-
rat de șeșe vãtãjei boerești încãlecați pe bunii cai
umblând în bueștru. Drumul e greũ, calea desfun-
datã de ploii, pe malul Jiului revãrsat se infundã
roțile adãnc și cãt de cãt sã se rãstoarne cucia (trã-
sura) de nu erã la dreapta și la stãnga ei alaiul de
slugi, cari s'o sprijine pe povãrnișurile dealurilor și
printre bolovanii aduși de șiroace.

Dar postalionii ori cãt de voinicii obosesc de la
o vreme. Geaba surugii poenesc din harapnice și
chiue de rãsunã dealurile, trãsura nu mãi poate inã-
intã și noaptea, care are la slujba ei cai mãi sdrã-
veni decãt boerul Almãjanu, înainteazã tot mãi iute,
învãluind cu nãhrama ei neagrã câmpiile, pe când
norii negri se rostogolesc pe cer și pe vãrfurile munți-
lor din pãgãur.

— Ai stãtut cãii cu totul locul și
surugiul descãlecatãnd, dã pe școșul de...

* Ultima scriere a ilustrãtorului autor.

tându-și căciula la oblonul leagănelui. Nu mai putem înaintă, boerule.

— Dar atunci ce ne facem, Tânase? întrebă îngrijorat jupân Constantin Almăjanu.

— Incalecă, boerule, pe roibul meu, zice Livede-Lungă, unul din vătăjeii boerești, și cu Ion Rosmarin du-te la Sihăstrie, colo unde se vede o zare de lumină peste lunca Jiului, de-î petrece noaptea la adăpost până mâni dimineață. Vom griji noi de cai și de trăsura.

N'avea ce face altcum boerul Paharnic. Încălecă pe roibul lui Livede-Lungă și însoțit de Rosmarin se îndreptă, nu fără greutate printre tufe și sălciiile zăvoiuului, în spre cea stea de lumină, care în depărtare licăria ca nădejdea în sufletul nenorocitului.

II

Cățarat pe o stâncă uriașă eră schitul Pripoului, adăpostul a trei călugărițe bătrâne pe lângă cari trăiau câteva nenorocite fete fără de părinți, date de rudele lor în ascultare pe lângă maici.

Toată aședarea se cuprindea dintr'o bisericuță de lemn de stejar, pe jumătate putredită de bătrânețe. În curtea strîmtă a bisericeii, trei chilii și un grajd de vite în fața căruia se ridică falnic un brad bătrân, lângă care curgea guraliū un șipot al cărui isvor eră sus pe munte. La momentul când boerul Constantin Almăjanu urmat de Rosmarin intră în curticica schitului, cele trei maice bătrâne cu surorile lor erau în biserică, unde bătrânul preot Dionisie făcea rugăciuni de privighere, că a doua zi avea să fie Sfânta Întrare în Biserică.

Boerul nu întâlnește în cele trei chilii pe nimeni și deci se îndreptă și el spre bisericuță. Ori cum el nu mai eră atât de îngrijorat că se simțea la adăpost pe timpul nopții între patru ziduri, în loc de a sta puseit pe câmp, nămolit în noroaie și în primejdie de a fi atacați de hoți și de fiare sălbatice.

Când intră în bisericuță, slujba bisericească eră pe sfârșit. Cele trei fete surori, crescute de mici copile la schit, priviau cu mirare la noul sosit, iar maica Xenia cea mai bătrână din cele trei călugărițe se pogori din strană ca să întâmpine pe boerul Almăjanu.

— Sărut mâna, cuvioasă maică, zice acesta, ve cer adăpost pe noapte că mi-au stătut caii de nu mai putem înaintă de colo din lunca Jiului.

— Bucuroasă, boerule, la oaspeți, dar suntem sărace de n'avem cu ce să ne ținem zilele. Cu ce vom putea găzdui un ipochimen (persoană) simandicos cum te veți a fi dumneata?

În chilia săracă dar curată a maicei Xenia e dus boerul oaspeț. Sora Anica, o fată frumoasă, care abia împlinise la Întrarea în Biserică 16 anișori, ajută pe bătrâna călugăriță să pregătească o mămăliguță înbrănzită și niște ochiuri de ouă proaspete, singura cină ce săraca călugăriță putea oferi bogatului boer. Acesta tiner și el — abia de 26 ani — nu-ș dădea seamă de ce privirea lui se îndreptă fără voe tot spre sora Anica.

O găsiă că seamănă cu cineva din neamul lui? Ce ochi negri frumoși, umbriți de gene lungi mătasoase! gândia el. Uite pare că ved pe sora mamei întinerită, coți de fată, zeu așa.

Pe o măsuță rotundă de lemn aședată în mijlocul patului, maica Xenia servi cina pregătită. Mă-

măliguța fumegea cu bun miros pe fundul de lemn alb ca zăpada și în strachina cu smalt verde înoată în unt proaspăt ochiurile ferbinți. Anica toarnă în cupă de cleștar, dar titoricesc al schitului, apa înbrumată din donicioară proaspăt adusă de la șipot.

Boerul mânâncă nu mânâncă, dar paharul din mână nu-l lasă, mereu îl deșartă pentru ca mereu să-l umple Anica.

— Cuvioasă maică Xenie, zice, cina fiind terminată jupân Almăjanu, te rog spune-mi a cui fiică e sora Anica?

Cât auzi întrebarea, tinera poslușnică eși din cameră.

— Jalnică istorie, boerule, imi cei să-ți povestesc, răspunde călugărița.

Acest răspuns nu putea decât să intrigeze și mai mult pe tinerul boer.

— Ci spune, măicuță, spune.

Maica Xenia aprinse mai întâiu candela stinsă de la iconostas, curăți mukul de la luminarea de seū ce mijiă într'un sfeșnic de lut pe pripiciul hornului unde ardea o buturugă de fag bătrân.

— Sînt șapte-spre-zece ani fără trei luni, boerule, de când s'a petrecut o groaznică întâmplare, pe vremea caimacamiei lui Alexandru Suțu Vodă. În 16 august 1806 — imi aduc aminte ca de ieri — a fugit din București Constantin Ipsilant Vodă și din Craiova Caimacamul Arghiropolo. Atunci se lăși o groaznică spaimă în toate părțile de dincoace de Olt și fugiau boerii și lumea care pe unde putea, că d'abia aflase Pasvantoglu de la Vidin de fuga lui Vodă și densusul trecu Dunărea și începū a pradă, a pustiă țara și a ucide bieții creștini.

De la împărăție ajunseră îndată la București Caimacamii de domnie nouă a lui Alecu Suțu, dar vestea despre aceasta nu liniști lumea, care fugia mereu prin creeri munților căutând adăpost și mântuire de Pazvantlăi și de cetele de Turci din Adahcalea.

Dar ce-ți povestesc eu dtale, jupâne, toate astea, că le-î fi știind dta mai bine decât mine o biată babă cu mintea scurtată de bătrânețe?...

— Dar, măicuță, în toate astea povestiri eū tot nu aflai ce te-am întreat: A cui fată este poslușnica Cuvioșiei tale, Anica?

— Păi, boerule, cât trecură Adahcaliiei Dunărea în Meedintă, numai ce ei năvăliră pe la moșiile boerești, după jaf... O! de ar fi fost numai jaf de averi, la Curțile din Dărmonesti! Aci după ce Turcii prădară până și argintul de pe la sfintele icoane, luară în robie tot neamul boerilor Ciusești, necinstiră pe sermana cucoană, pe nepoatele ei, apoi le târiră după densusii, batjocorite, bolnave de moarte și colo în zăvoiu, unde și s'au oprit caliașca dumitale își dădu sufletul nenorocita stăpână a Dărmonestilor născend în mijlocul luncii, fără de nici un ajutor, o copilă, pe care păgânii o lăsară locului unde născuse lângă leșul (cadavrul) mamei sale... Vestea ce se lăți că au sosit muscalii la Craiova, făcu ca Turcii să se 'ntoarne în goana mare spre Dunăre și așa Sfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu mântui schitul nostru de perirea cu care fusese amenințat. Când părintele Dionisie, duhovnicul schitului, simți că Adahcalii s'au înapoiat în goana din apropierea schitului, mergend cu grija pe urma lor, numai ce dete de nenorocita cucoană moartă și de broșuța de copilă și ea aproape moartă lângă leșul mamei sale. Bătrânul părinte, care astăzi încă trăeșce și e

Eclisiare la o episcopie, îngropă creștinește pe nenorocita jupâniță, iar copila fu creștină cu numele de Ana, după numele femeii văcarului de la schit, care se milostivi s'o și crească, căci îi murise tocmăi cu două trei zile înainte copila ei, remase în grija schitului și când biata Anica a văcarului muri, Anicuța, numai de doi ani de zile, o lua de suflet și o creștă, mireasă a Domnului Christos...

— Mireasă a Domnului Christos? întrerupe boerul Almăjanu. Măicuță sfințită de ce să nu fie mireasa mea? Nu de geaba Dumnezeu m'a adus pe neașteptare la schitul Priponului! Părintele Dionisie Eclisiareul, care cu milostivire a cules pe sërmana Ana în zăvoiul unde mi-a stătuț caii, este tocmăi acasă la mine în Almaj scriind în condică documentele moșiilor mele... Părintele Dionisie, mântuitorul fetiței, va binecuvântă cununia ei. Din neamul Dărmonestilor n'a mai ramas decât dënşa. Moșia este sub stăpânirea mea prin cumpăratură... voi fi bucuros și eu sub stăpânirea Anicuței din Dărmonestii.

— Fie voia ta, Doamne! esclamă cu ochii înlăcrămați de bucurie bërâna călugăriță, sora lui Dionisie Eclisiareul, cunoscutul istoriograf. Și cât putu mai cu grabire se duce să cheme pe poslușnica Anica.

— Sărută mâna boerului, Anică, îi zice maica Xenia introducënd fata lângă pețitorul ei.

— Nu mâna mea să săruti Anicuțo, ci eu rumenii tei obraji...

Maica Xenia aprinde o a doua candelă la iconostas, mulțămind cerului pentru cele întemplate, pe când Anica cu ochii plecați la pământ, cu sângele încăldîndu-i fața, ascultă cererea de căsătorie ce-i adresă tinerul boer.

A doua zi vătăjeii se minunară de porunca ce le dă boerul urcându-se în leagăn cu maica Xenia și cu poslușnica ei.

— Nu mai mergem Rosmarine la Scorila, ci înderēt la Almaj.

București, 21 novembre 1901.

V. A. Urechia.

P o e s i i *

de

St. O Iosif.

Eroul de la Königraetz.

*Umblam și eu ca tot ciobanul
Cu fluierul pe lângă oi
Când ne ochiră cu arcanul
Pe mine și 'ncă pe vreo doi.
Și cătăniți — nu trece anul —
Se face între Nemți resboi.*

*Departa, peste munți și ape,
Cu oaste mare ne-ai pornit
Și 'n țara Praisului, aproape
De Câne-Creț m'am pomenit.
Chitea p'acolo să me 'ngroape
Al naibii Neamț... Dar ț-ai găsit!*

* Din volumul ce va apărea zilele acestea în editura librăriei Socec din București.

*Umblam fugar de-o săptămână
Prin codrii Praisului, flămând!
Și uite-așă... stam într'o rână
Subt un stejar, și îngânând
O doină, me gândiam la stână
La munții mei... ce-or fi făcënd.*

*Eră 'n nămieș. Da să m'adormă
Foșnitul leneș din frunziș...
Tresar... aud de-odată larmă
Pe-aproape colea 'n stejeriș:
Pun mâna repede pe armă
Și ia-i pădurea 'n curmeziș.*

*Mă! ce stată ochii să-mi privească!
Un vâlmășag de Nemți luptați
Pe-o pajură împărâtească.
Braii cățiva de-o apărău
Și mulți voiați să li-o răpească!
Ajută-mi Doamne să le-o iați!*

*Ca o dihanie turbată
M'arunc de-a valma peste ei,
Isbesc la mir trei înși de-odată...
Dați iar, — și mai turtesc vre-o trei —
Hei, când să prind de veste, tată!
Iai de-unde nu-s pe Nemții mei.
Eu, haida-hai, cu steagu 'n spate
Pornesc la drum, cu pașii rari...
Ajung în lagăr pe 'nserate...
Ce să-ți mai spun? Și mici și mari
Me duseră cu alași, fertate,
În cortul plin de ghinărari.*

Cântec de primăvară.

*Înfloresc grădinele
Ceru-i ca oglinda
Prin liveți albinele
Ș-ai pornit colinda.*

*Cântă ciocârliile
Imn de veselie
Fluturi cu miile
Joacă pe câmpie.*

*Joacă fete și băeți
Hora 'n bătătură
Ah, de ce n'am șapte vieți
Să te cânt, Natură!*

C â n t e c.

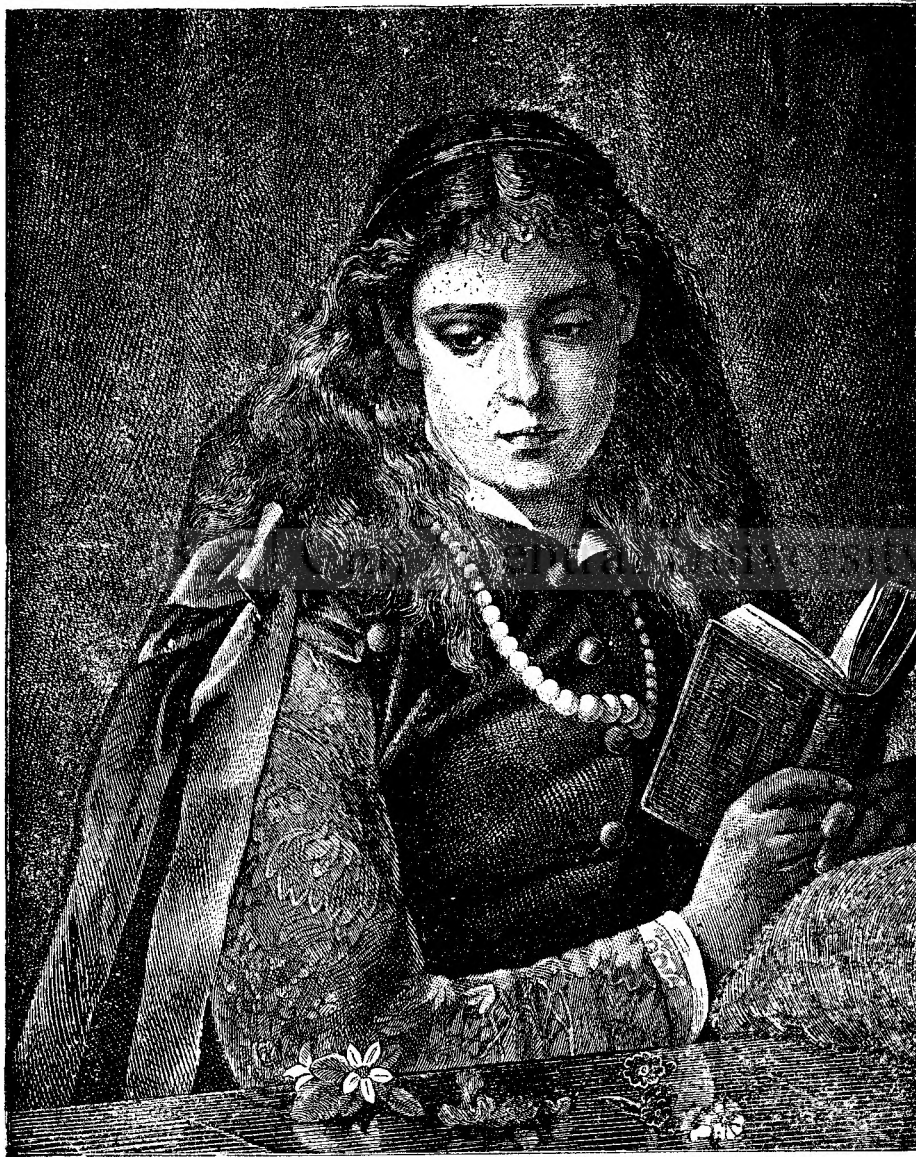
*Dragă codrule, te las...
Plec pe căi streine
Chezășie mi-a ramas
Inima la tine.*

*Tu m'ai învățat să cânt
Din copilărie
Și de-atunci, n'am pe pământ
Altă bucurie.*

Românii ținând drumul lui Napoleon cel Mare.

(Episod din istoria militară a Românilor ardeleni.)

Din istoria campaniei lui Napoleon în Italia (1796—1797) e cunoscut faptul, că războinicul împărat — pe atunci numai general, tiner, de douăzeci și șapte de ani — trei zile s'a svêrcolit de geaba să respingă un batalion de Austriaci, pe care dacă l-ar fi putut birui, ar fi zdrobit întreaga armată

Pe gânduri.

austriacă.

În raportul ce-l face însuș Napoleon către Directoriul republicei spune limpede, că singur acest batalion l-a adus în neputința de-a încungiură și de-a nimici cu totul armatele imperiale ale Habsburgilor. El admiră statornicia și vitejia acestui batalion „îndrăcit“ și n'are destule cuvinte să laude îndărătnicia acestor Nemți, a căror rezistență a fost într'adevăr neînchipuită de eroică. Cronicarii pun în gura lui Napoleon cuvintele că de-ar avea el un asemenea batalion, ar ajunge la Viena în trei zile.

Napoleon înse nu știea pe cine laudă. Acel batalion nu eră de Nemți. În întreg batalionul eră un singur neamț, maiorul, și-l chemă Voestenradt; toți ofițerii și soldații batalionului până la unul erău Români. Ei, Români au apêrat podul, peste care n'a putut trece Napoleon trei zile de-arêndul, cu toate că el, după ênsăși spusele sale, s'a opintit în chipul cel mai desperat să forțeze podul și zăgazul de peste Apone și mocirloasele lui maluri.

Eră batalionul al doilea dintr'al doilea regiment de plăeși români, din Nordul Ardealului. Celelalte două batalioane ale regimentului se luptău pe vremea aceasta la Rin cu oștirile republicei. Români pe vremea aceea formați în Austria o armată seperată, un corp mic compus din două regimente de infanterie cu tunuri, și unul de cavalerie. Regimentul de cavalerie n'a avut prilej să se distingă în lupte; regimentele de infanterie înse — unul în Nord, la Năseud, altul în Sud, la Făgăraș, — a fost oaste de elită, o dorobănțime despre care un istoric austriac zice că „eră singura oaste, pe-ale cărei urme puteau Habsburgii s'alerge cu încredere vechiată pe câmpul de luptă“.

Termenul obicinuit de „phalanx valachica prima, secunda, tertia“ pentru batalioanele unui regiment și ale celui alt se regăsește mai prin toate ordinele de zi ale armatei austriace, până la 1866, date pe timpul luptelor câte le-au purtat Habsburgii de la 1796 încoace. Ele au fost avant-garda oștilor imperiale, și de nenumărate ori generali își cereau onoarea de-a li se da câte un batalion „transilvanico-valah“ sub comanda lor. Și iarăș de multe ori, după lupte mari, câte o „phalanx valachica“ eră scoasă și laudată în fața întregii armate („in conspectu totius exercitus“ e termenul întrebuițat de generali, în rapoarte.)

După ce Napoleon veni în Italia și luă comanda supremă, oștirile austriace au fost bătute mereu. Împăratul Austriei, vêdându-se strîmțorât, a trimes în

Italia alte două corpuri de armată. Într'unul din acestea se află și batalionul românesc al doilea. Amândouă corpurile aveau să se unească, dar nu le-a dat răgaz Napoleon. În cele dintâi zile Napoleon a fost bătut de primul corp la Piave, a fost respins apoi după câteva zile de la Verona, iar în a treia luptă la Caldiero, unde Napoleon a atacat pe Austriaci cu toată puterea oștilor sale, a aflat atâta rezistență încât a trebuit să se retragă și a intrat în grijă, căci sosiă celalalt corp de armată austriacă din Tirol și-i cădea în spate. Napoleon atunci a atacat

din nou corpul de oaste ce-l avea în față, ca să-l împingă îndărăt și să-și facă larg.

Pozițiunea cea mai importantă pe care trebuia s'o ia Napoleon era tocmai podul de la Arcolo, la Areda Veneției. Dacă ar fi luat Francezii podul, armata austriacă ar fi fost la rândul ei, ca acum încongiurată și atacată de la spate, și ar fi fost fără doar și poate nimicită.

Apărarea podului a fost incredințată batalionului românesc. Se înțelege, malul era apărat de altă oaste, dar podul însuși era dat în seama Românilor.

Chiar în capul podului stetea căpitanul Rotar, care a și fost ucis în ziua din urmă. După datele oficiale, cei ce s'au luptat în fruntea frunții au fost stegarul Toader Răul, sergentul Gavrilă și căpitanul Herța cu cetele lor.

Nu e de comparat, bine-înțeles, dar cu toate acestea pomenesc aici lupta de la Călugăreni, pentru că amendaue aceste lupte au puncte de asemănare. Francezii izbiră pe Români cu adevărată furie. Generalul Augereau cu steagul în mână mergea însuși în fruntea ostașilor; neisprăvind nimic, a luat atunci Napoleon steagul și a comandat atacul în persoană. În învâlmășală adjutantul său, Muinon, a căzut lângă el; Lannes generalul a fost rănit, și însuși Napoleon, apucat de vârtejul soldaților săi cari fugiau, a ajuns în mocirlă și a scăpat cu greutate din noroi.

A doua zi lupta la pod, cu Români, a ținut din zori până seara. Napoleon înse, prin mișcări dibace, a încongiurat poziția și a făcut a treia zi pe la amiază să se retragă Austriacii din poziția lor. Români înse la pod au ținut lupta până în amurg și apoi s'au retras și ei.

Într'acele trei zile au murit din batalion un căpitan și o sută treizeci și cinci de ostași, trei căpitani și doi locotenenți și șase sute cincizeci și patru de soldați au fost răniți. Un căpitan cu 45 de oameni au ajuns în captivitate. Dintre răniți au murit în zilele viitoare 260, așa că apărarea podului au plătit-o Români cu viața a 395 de oameni. În mâinile Românilor au încăput 350 de Francezi, luați ca prizonieri. Într'aceste trei zile a fost o luptă grozavă, ceea ce se vede din numărul morților care se ridică la 20.000, cam pe atâția Francezi câți și Austriaci.

Acesta a fost „indrăcitul” batalion, pe care-l laudă Napoleon cu așa de mari cuvinte. O „falangă valahică”. Iar fapta ei, care i s'a părut așa de eroică și îndrăzneță celui mai îndrăzneț general al timpurilor moderne, a fost și atunci recomandată prin ordin de zi, ca exemplu de statornicie și vitejie, și este și astăzi prea mărită și neuitată. Și acum se mai dă ca exemplu, fie prin scrieri istorice, fie prin cărți de cetire tineretului, numai cât — se înțelege — batalionul e numit „de Nemți” sau cel puțin „batalion austriac”, dar nimeni nu-și mai aduce bine-bine aminte, că el într'adevăr era „transilvanico-valah”.

G. Coșbuc.

Cugetări.

Onoarea-i ca o floare: când o ai o negligezi la butonieră, după ce se usucă rimnești după ea.

La Fauvette.

*

A iubi e singurul bun în această viață.

Gge Sand.

*

Viața-i ca o carte: după ce o citești, nu dorești s'o mai citești.

La Fauvette.

Indianca frumoasă.

Amorul locușce în cele mai frumoase inimă, precum viermele în cele mai frumoase rose.

Shakespeare.

*

Amorul e singurul mijloc d'a nu mai îmbetrâni.

La Fauvette.

*

Îa de la amor ceea ce un om cumpătat ia de la vin, dar nu deveni bețiv.

Alfred de Musset.

S u b p ä p u e.

Ca tot omul, cu năcasuri,
Cu nevastă și-alte rele
Sânt și eu,
Dar cu chibz și cu răgazuri
Facu-mă lucrurile mele
Bine-reu.

-Și le-ași face și mai bine,
De n-ar fi ce tocmai este,
Sânt, și-or fi,
Un bărbat așa ca mine,
Nu ascultă de neveste
Nici de trei.

Și asta-i reu, că-i nod de ceartă
Între mine și nevastă
Și acum,
Eu nu las, ea nu me țartă,
Astfel ușă și fereastă
Le fac drum.

Decât frică de femeie
Eu mai bin'-me tem de moarte
Și nu las,
Ca în tot chipul să me ție
Pe ușorul, să me poarte
Chiar de nas.

Sânt bărbat și nici că-mă pasă,
De o vorbă muțerească
Nu leșin,
Știu să fiu la mine-acasă
Pe moșia strămoșească
Eu stăpân.

Dacă-i vorbă de poruncă,
Poruncese mai bine eu
Asta-o spun.
De-i poravă și aruncă
Câte-un hârb în capul meu
Me supun.

Vorba bună face-atâta
Cât un car de injurături
Și mai mult.
Când nevasta se-întărită
(Și-i avană amărită)
Eu mai las din părături
Și ascult.

Silviu Blăjan.

Coama de aur.

De René Maizeroy.

Imediat, de la prima lor întâlnire, ca și cum ar fi continuat frumosul vis al unei existențe precedente, și unul și celalalt simțiseră aceeași bucurie îmbătătoare, același extas. Și stringerile banale de mână, privirile, în care se reflectă agonia lor, ca în niște oglinzi gemene, deveniră imediat mărturisiri, promisiuni mai vii decât toate cuvintele amoroase.

Ceva nevedut și fatal îi impresură, îi apropiă, îi sugestionă a se adora, a se deda cu totul chimerelor magice, a-și riscă viața în acel necunoscut misterios, atrăgător ca o pădure înflorită, unde cântă miile de pasări. Și dânsul eră capabil a bravă primejdiile cele mai mari, a cercetă încercările cele mai rele, ca să-i mulțumească amica sa cu un suris mângăios, cu o îmbrățișare sburdalnică.

Și totuș, Jean Baudicour nu părea făcut pentru asemenea lucruri. Trăise odinioară o viață de licență și se vorbeau câte și mai câte de aventurile sale amoroase, de indiferența sa față de femei. Nici una nu se putea lăuda încă că l-a muțat, că i-a smuls lui, care scotea din minți femeile, o particulă din suflet, că a trezit într'ensul vre-o emoție sentimentală.

Își alegea cu minuțiositate amantele-i efemere, după cum ar fi ales țigările blonde dintr'o cutie plină, și în curând le părăsîa, chiar de erau plăcute, și trecea de la una la alta cu o desinvoltură absolută.

Și totuș, vicontesa Luciana îl birui fără luptă aproape, fără a vrea să-l biruiască. Se ivi fără veste, ca o fermecătoare despotică, în fața acestui spectator triumfător.

Dar cum ar fi fost oare posibil căpitanului Baudicour să scape de vraja ce emană ca o aromă din acea frumusețe ciudată și schimbătoasă? Eră ca o piatră prețioasă, care nu seamănă cu nimic, care provoacă ceruri paradisiace și vedenii de visuri.

Înaltă, mlădioasă, elegantă din fire, cu niște mânuțe de copil, cu niște piciorușe că-ți venia să le săruți urmele, și atât de frumoasă cu përu-i blond închis, ce avea nuanțe de metal, cu gura-i turburătoare, voluptoasă, lacomă și inocent de ideală în același timp, ca gura virginelor lui Boticelli, mai mult bolnăvicioasă, ce reamintia prin nuanțele delicate ale cărnii acele garoafe sëlbatice, delicate și trandafirii, cari se leagănă în crăpăturile stâncilor.

Și în taină, ascundându-și de lumea invidioasă fericirea, plăcerile lor crescende, sucombară ispitei, se dădură cu pornire unul altuia, după cum se repede cineva într'o prăpăstie, cunoscură fericirea de a iubi și a fi iubit. Și acest amor divin se desfășură la Biaritz, cu puțin înainte de teribilul răsboi, care a măturat curtea imperială într'un chip atât de lamentabil, care a îmbrăcat în doliu atâtea case și atâtea inimi.

În seara când amoresații își luară rămas bun — și cu câtă mâhnire profundă, cu câte suspinuri conținute — regimentul căpitanului plecă în zorii zilei la armata Rinului, — când buzele lor ardătoare se deslipiră în sfârșit, Luciana privi mult timp cu ochi-i fermecători pe acela care-i luase toată inima și a cărui ființă întregă o posedă. Părea ca și cum

ar fi voit să-l inarmeze contra primejdiilor apropiate, să-l injecteze vr'un farmec misterios, care ar fi zădărniceț gloantele, ar fi alungat departe de densul ghiara sinistră a morții. Și d'o dată, cu vocea-i clară, desmierdătoare, care avea sunete musicale, strigă :

— Ascultă ce am să-ți spun și nu me refușă : Vreau, înțelegi ce-ți spun eu, inima mea? vreau ca acolo unde te duci să ieși cu tine ceva de la mine, ceva care să-ți aducă bine, care să te proteagă în foc.

Jean o ținea delicat în brațele sale, tăcea, îmbetat de aroma părului ei blond și vrënd să nu se mai gândească, să uite istoria fatală. Luciana se desfăcui atunci din îmbrățișare, deslegă cu o mișcare largă peru-i abundant și greu, îl întinse ca o mantie de regină pe umeri peste cari cădă mătășos, orbitor, acoperind slăbiciunea delicată a corpului ei și scăldându-i mijlocul într'un val de aur. Avea parfumul unui săculeț de mătase din care se exală aroma florilor din Orient.

Căpitanul ingenunchie cu evlavie, atinse pėrul cu buzele, il pipăi cu degetele sale, și pe când gustă această voluptate incomparabilă, Luciana il adună cu mâna stăugă, ca o coamă, iar cu cealaltă îl tăie, exaltată, palidă de sacrificiul de amor ce seversă.

Și continuă, ca și cum i-ar fi dictat ultimele-i voințe :

— Să-l puși la coiful tei, jură-mi aceasta. Și când îți va mângăia obrazul, să-ți aduci aminte că te iubesc și că inima mea te urmează, te veghează, te așteaptă.

Și se îmbrățișară iar ca într'o apoteosă în care se întrevede paradisul.

Când cuirasierii atacă la Reichshofen coloanele prusiene, insedar se încercară a sparge acel gard triplu de oameni cari li impușcau de aproape. Jean Baudricour cădă rănit de moarte, cu peptul găurit de gloante.

Și la ambulanță, în tot timpul lungei și sfășietoare lui agonii, voi să aibă pe buzele sale, ca un sfânt sacrament, frumoasa coamă de aur, plină de sânge, negrită de fumul pulberii, ce-i împodobiă coiful. Și-l înmormentară după cum își exprimase dorința, cu iconița în mână, iar sub cap, ca o pernă, cu coama de aur a iubitei sale.

Mult timp în urmă, vicontesa Luciana, posomorită și îmbetrănită fără vreme, umblă cu pėr scurt, rătăcind de colo până colo, fără a găsi nicăeri uitarea și liniștea.

Mi-am adus aminte de acest sacrificiu eroic a orfanei înamorate, întâlnind eri de dimineață în alea atâtea și atâtea nebune, cari din prostie, spre a se jucă cu bărbații și a face paradă de imoralitatea lor, poartă bucle scurte, ca fecioarele la prima lor cuminecătură.

A.

~~~~~

Neghiobia se așează drept în față ca s'o vadă lumea; inteligența se așează mai în dos, pentru ca densa să vadă lumea.

*

Palavragiile fără spirit sânt ca morile de vėnt căroră le auđi odorogea, dar nu le veđi făina.

Doine ostășeșei.

(Din podgoria Șiriei.)

De din jos de Dunăriță,
Merge-o dalbă de fetiță,
Cu un pėr cam gălbėnuț,
Întrebând după drăguț,
Grăi luna d'angă soare,
Treci mai iute fată mare,
Că creșce Dunărea mare.
— Lasă crească să me'nece,
Că n'am cu cine-mi petrece,
Că drăguțu ce-am avut,
Joi l-or dus în cătănie,
Joi l-or dus, vineri l-au tuns,
Sămbătă carte-o ajuns,
Carte de la 'mpărăție
C'o murit în cătănie,
Lâng-o proptă de fântână,
Cu capu pe-o rădăcină.
Proptă i-a fost lumina,
Rădăcina perina,
Și sabia mi-l păziă. —
Trimes-a 'mpėratu carte,
La fetele de pe sate,
Să nu să poarte cu florii,
Că nu le rămă feciorii,
Că feciorii cei frumoși,
Toți is la bătaie scoși,
Căți erau de-a firica,
Toți trecură Dunărea,
Niște ciufuli au ramas,
Trag coloapele pe nas
Și fac la fete necas.

De aicia pân' la Beciu,
Hai mândră și me petreci,
Că de mâne la un țăș,
Me duc mândră și te las,
Că de-o fi vr'un bine-n țară,
Peste nouă luni vin iară,
Dar de-o fi vre-o reutate,
M'oi trage lâng-o cetate,
Și ți-o scrie mândră carte,
Că de mine nu-ai parte,
Carte 'n patru cornurele,
În tot cornu dor și jele,
În mijloc pară de foc,
Remăi lele cu noroc.

Când bate ceasu la unu,
Eu cu mândra me cununu,
Când bate ceasu la două,
Eu cu mândra-n casă nouă,
Când bătă ceasu la trei,
De lacrimi nu pot vorbi,
Când bătă ceasu la patru,
Eu cu mândra-s la împėratu,
Când bate ceasu la cinci
Me desculțai de opinci,
Când bătă ceasu la șese,
Mândra merse cătră casă,
Când bătă ceasu la șapte,
Neamțu-mi puse pușca 'n spate,
Când bătă ceasu și opt,
Îmi tunse pėrul de tot.

Nicolau Firu,
invėțător.

SALON.

De la București.

Dumineca Floriilor. „Avarul“ lui Molière și artistul Brezeanu. Expoziția pictorului Voinescu. Conferența dnei Neli Cornea. Succesul de peste muniți la Academia Română.

Un sentiment de duioșie me cuprinde, începând să scriu cel din urmă salon d'aice, unde am petrecut atâtea zile frumoase. Ora rentoarcerii s'apropie, plec cu bucurie, cu toate acestea par că ceva me oprește; amintirea neuitatelor momente de plăceri par că-mi leagă sufletul de malurile Dimboviței, căci este peste putință să te desparți ușor de acolo, unde ai avut parte d'atâta amabilitate, bucurie și — pot să zic — fericire.

Dumineca Floriilor este aici un fel de închiare a sezonului de iarnă. În ziua aceasta își închide Teatrul Național stagiunea oficială; de acuma înainte porțile acestui teatru nu se vor mai deschide decât pentru beneficii. Afise mari anunță încă de acuma felurite spectacole pentru Pașci și după serbători. Bieții actori care de care se întrec în a găsi piese mai atrăgătoare, ca să mai umple golul busunarelor, fără d'a umplea și golul artistic. N'ai ce să le faci. Trebuie să trăiască și ei. Până 'n august, când vor începe de nou repetițiile stagiunii viitoare, e mult.

Sezonul concertelor asemenea se încheie în ziua aceasta. Astăzi a fost la Ateneu cel din urmă concert simfonic. Artiști mari n'au să mai vină. Nici n'ar avea cui să cânte, căci toată lumea pleacă de Pașci undeva. La noi toți căutăm să petrecem serbătorile mari acasă, în familie: aice, cine poate, pleacă în străinătate sau la țară.

Pentru Academia Română tot dumineca Floriilor e hotărîtoare. Noi înse o mai prelungim cu o zi doue, căci lucrările din an în an devin mai multe, încât zilele din urmă și noaptea ținem ședințe.

Dumineca Floriilor încheie seratele, ceaiurile, dejunurile și mesele la cari ești poftit cu ospitalitatea cea mai caldă, de unde te 'ntorci cu impresiuni neuitate și pe cari în urmă le amintesci drept delicii înălțătoare.

Dumineca Floriilor e signalul-rentoarcerii mele acasă, în dumineca Floriilor imi scriu ultimele impresiuni d'aici.

De unde să încep? Voiu luă firul de acolo, unde am petrecut mai cu drag tot timpul meii liber, la Teatrul Național.

Săptămâna trecută, în șirul beneficiilor, a fost o seară, care se poate numi o adevărată serbătoare artistică. S'a jucat „Avarul“ lui Molière. Artistul Brezeanu, care a ales piesa aceasta pentru beneficiul său, este vrednic de cea mai mare laudă, că 'n mijlocul pieselor fără nici o valoare, cari se perëndă acum, a avut curagiul să dea publicului ocaziunea să vadă și o piesă clasică.

Dacă dl Brezeanu a avut curagiul acesta, este

că și cunoaște talentul și studiile, astfel a fost sigur de succes. Nici nu s'a înșelat. Teatrul a fost plin, probă că și pentru piese literare este public, numai acela să aibă convicțiunea dinainte că vor fi bine jucate. Publicul, care cunoaște talentul dlui Brezeanu, a știut că are să petreacă escelent, iată de ce a umplut sala.

La rëndul său nici publicul nu s'a înșelat. Un Harpagon mai escelent n'a prea fost încă pe scena română. Iată succesul artistului, care își studiază bine rolul. Jocul lui a fost rodul unei munci de mai mulți ani. Sunt câțiva ani, de când mi-a spus că-l studiază. Nu acuma l-a jucat întâia oară. Dar a și fost perfect.

Eu care numai la intervale de câte un an asist la reprezentațiile Teatrului Național, pot să observ mai bine progresul ce fac tinerii artiști, decât aceia cari îi ved zilnic. Astfel, între alții, ved pe Brezeanu din an în an făcând progrese tot mai mari, atingând din ce în ce mai mult nivelul unui mare artist.

Publicul l-a făcut ovațiunii bine meritate. La finea unui act, stimătorii l-au oferit medalia Bene-Merenti cl. I, a cărei purtare i s'a acordat prin decret regal în iarna aceasta.

Acum porțile teatrului stau închise. Abilul director general dl Ștefan Sihleanu a și plecat în Italia ca să angajeze artiști pentru stagiunea de operă din iarna viitoare.

Dl Eugen Voinescu, pictorul despre care am mai vorbit în coloanele revistei noastre, usând de liniștea săptemânei mari, în care ori ce spectacole sunt interzise, a aranjat la Ateneu o expoziție a operelor sale.

Deschiderea acesteia s'a făcut astăzi, în dumineca Floriilor, la orele 10 și jumătate înainte de mieznoapte, în fața unui public frumos de prieteni, cunoscuți și stimatori ai artistului invitați anume la aceasta solenitate.

Dl Voinescu, pe care am onoare a-l cunoaște încă din Budapesta, unde dsa fusese consul general al României, ne-a arătat afabil și cu o față radioasă principalele sale lucrări, făcându-ne istoricul multora și dând explicațiuni privitoare la inspirațiunea și executarea lor.

Eră par că un salon în care ne aflam, unde mulțimea damelor și a domnilor înfătoșă un tablou viu. Cunoscuți și cunoscuți ne întimpinau din toate părțile și se infirau conversații de complexanță.

Expoziția ănsaș ofere o priveliște particulară. Ea arată că sîntem aproape de mare, căci cea mai mare parte a tablourilor expuse sînt marine. Genul acesta este specialitatea dlui Voinescu, în care a reușit mai mult. Cum alți pictori se inspiră de muniți și văi, artistul nostru frum găsește motivele sale cele mai inspirătoare în frumusețea mării. Cine a vădut marea, știe, că întocmai ca pământul are și marea farmecile sale. Sînt multe și ademenitoare aceste. De aceea nu este mirare că ele atrag atențiunea pictorilor.

O priveliște asupra mării liniștite ne umple sufletul de melancolie. Viforul ne zgudue toate coardecile inimii. Naufragiul e o tragedie grozavă. O femeie plângend pe malul mării care l-a răpit tot ce-a avut mai scump, este un poem scris cu penelul. Ofere și marea miilor de subiecte poetice, artistice.

Din marinesele d-lui Voinescu ne-aŭ atras atenŭiunea : Plaja de la Constanŭa, Capu Turlei la Constanŭa, Adriatica, Mediterana, Farul de la Sulina, Marea de Nord, Stâncei din Crimea, Femei culegând ierburî marine ŝi cîteva tablouri mai mici, unele foarte drăguŭe.

Din celelalte tablouri, relevăm Întrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia, despre care am vorbit în nrul trecut, Interiorul bisericeii Stavropoleos, Slănicul din Moldova, Tătarul meu Ali, Lina ŭiganga (pastel,) O fetiŭă ŝi altele.

Este interesant un proiect de panou decorativ. Iată descrierea ce ne face autorul : Regele Carol I ŝi regina Elisabeta conduc barca României, în urma lor se vîd actele mari sevêrșite de ei. Restaurarea monumentelor istorice, luarea Plevnei, clădirea podului pe Dunăre. Regalitatea. România arată calea surorilor ei. Geniul istoriei scrie faptele cu indemnul ŝi cu concursul confrărilor sei, iar faîma resună în spaciū aceste fapte măreŭe.

Mulŭumim artistului pentru plăcerea ce ne-a făcut ŝi părăsim expoziŭia cu impresiunea că am vîdut un progres al artei române.

Un mic bilet ne invită la o conferenŭă la Ateneu. Compatriota noastră, dna Nelly Cornea ne-a făcut plăcerea să ne poŭtească la conferenŭa ce avea să țină în aceeaș sară la Ateneu. Cu bucurie m'am dus să asist la debutul unei Românce de la noi, căci dsa este din părŭile Aradului. Cunoscîndu-i lucrările de pân' acuma, eram sigur de succes. Dna Cornea a ținut deja patru conferenŭe la Ateneul din București ŝi trei în provinŭe. Vr'o doue din aceste s'aŭ publicat în „Familia“, unde aŭ fost cetite cu multă plăcere. Este dar o conferenŭiară bine cunoscută.

Nici odată inșe par că n'a avut succesul de acuma. Ideile profunde, critica vieŭii sociale române, în o limbă elegantă ŝi frumoasă, aŭ frapat toată sala. În multe rînduri cele mai frenetice aplause subliniară marile adevêruri ce a pronunŭat.

Este greu a resumă prin cîteva cuvinte o conferenŭă atît de vastă în idei. Nici nu voiŭ face aceasta, cu atît mai vîrtos că dsa ne-a promis să publice în „Familia“ lucrarea sa. Cetitorii nostri vor avea dar plăcerea s'o citească întreagă.

Notez în fuga condeiului că a vorbit despre arte în raport cu viaŭa socială. A constatat ce influinŭă mare aŭ artele asupra vieŭii popoarelor, a adus exemple din istoria naŭiunilor mari ŝi a făcut trista conclusiune că noi Români n'am atins încă nivelul, la care sprijinirea artelor este o necesitate ca pânea de toate zilele.

A spus o mulŭime de adevêruri crude, cari aŭ pus pe pînduri toate minŭile ; a indicat calea de mîntuinŭă pentru regenerare ŝi ŝi-a exprimat speranŭa, că sub protecŭiunea reginei Elisabeta ŝi a principesei Maria, artele vor luă un avînt ŝi în România.

Coborînd de la tribună, conferenŭiara a fost felicitată de toŭi cunoscuŭii. Nimeni inșe poate nu s'a bucurat așă ca mine, care mai vedeam ŝi succesul unei compatriote.

Academia Română a avut anul acesta o sesiune importantă pentru noi Români de peste

munŭi. Onoarea ce ni s'a făcut a întrecut par că toate sesiunile de pân' acuma.

Membru în secŭiunea literară s'a ales dl Ioan Bianu, fiū al Transilvaniei, crescut la Blaș ŝi inșpirat de marile tradiŭiuni ale școalelor de acolo. De ŝi s'a strămutat la București, dl Bianu își susŭine ŝi acuma legăturile cu fraŭii sei de acasă.

Membrii corespondenŭi în secŭiunea literară aŭ fost aleși dñii Andrei Bârseanu ŝi Virgil Oniŭiu, de sigur cei mai de frunte reprezentanŭi pe terenul literelor aŭ generaŭiunii mai tinere.

Iar — ceea ce trebuia să pun în capul acestor constatări — premiul Năsturel-Herescu de 4000 lei s'a acordat colecŭiunii de „Diplome maramuresene“ a d-lui Ioan Mihalyi din Sighetul-Marmaŭiei. Afară de Cipariū, încă nimeni de la noi n'a obŭinut un premiu întreg de la Academia Română. Mihalyi e primul.

Și Bucovina are parte de bucuria aceasta. Un fiū al ei, dl Aurel Onciul, a fost distins cu o parte din premiul Adamachi.

Iată cît de înnălŭător manifestează Academia Română unitatea culturei naŭionale.

Sub impresiunea acestei bucurii plec acasă.

Iosif Vulcan.

De la Academia Română.

— Sesiunea generală din 1902. —

V

Dl I. M. Moldovan, membru al Academiei Române, înșeiinŭează că a sperat să poată luă parte la sesiunea generală actuală, de aceea nu s'a scusat la deschiderea aceleia, acum inșe vîdînd că din cauza indispoziŭiei îi este peste putinŭă să vină, își exprimă repretele sale.

Obiecte de suvenir de dăruite de regele. Dl Sturdza dărușe în numele regelui Carol mai multe obiecte de suvenir din timpul când a venit în țară, între altele portretul seū de atunci, pasaportul, testimoniul de școală etc. Vicepreședintele Negruzzi mulŭumeșce pentru aceste daruri preŭioase.

Alegerea de membru în secŭiunea sciinŭelor. Se pune a doua oară la vot alegerea de membru a d-lui St. Hepites. Resultatul votului este : 14 bile albe, 7 negre. Prin urmare intrînd doue treimi de voturi, candidatul se declară ales.

Alegerea de membru în secŭiunea literară. Urmand a se face alegerea unui nou membru în secŭiunea literară, în locul ramas vacant prin trecerea d-lui Tocilescu în secŭiunea istorică, dl Iosif Vulcan își citeșce raportul despre activitatea literară a d-lui Ioan Bianu, candidatul secŭiunii ŝi se procede la vot. Resultatul este : 18 pentru ŝi 3 contra. Prin urmare intrînd majoritatea regulamentară de doue treimi, dl Ioan Bianu este proclamat membru al secŭiunii literare. Nou-alesul intrînd în sală, felicitat din toate părŭile, ia cuvîntul ŝi mulŭumeșce foarte emoŭionat pentru marea onoarea ce i s'a făcut prin aceasta alegere. Mi-am pus toată viaŭa de pân' acuma în serviciul Academiei, a zis noul membru, n'am datorie mai sfîntă nici în viitor decăt să închin toată forŭa mea spirituală acestei înnalte instituŭiunii. Apoi s'a ridicat dl D. A. Sturdza ŝi a salutat prin cuvinte calde aceasta alegere, pe care o consideră ca începutul intrării elementelor mai tinere în Academie.

Alegeri de membrii corespondenții. Secțiunea științelor propune pentru singurul loc vacant trei candidați și a nume pe d-nii: Rigler, profesor la universitatea din Iași, raportor dl dr. C. I. Istrati. Punându-se la vot, întrunește simplă majoritate de 11 contra 9.

Se pune la vot al doile candidat al secțiunii, dl chimist Alfons Saligny, (raportor dl dr. C. I. Istrati,) care odținând majoritate de doue treimi, (16 — contra 4) se declară ales.

Astfel al treile candidat, profesorul Grecescu, al cărui raportor este dl Gr. G. Stefanescu, nu se mai pune la vot.

Se procedează apoi la alegerea candidaților de membri corespondenți ai secțiunii literare. Dl Iosif Vulcan cetindu-și raporturile despre activitatea literară a dlor Virgil Onițiu și Andrei Bârseanu, candidații secțiunii, se votează întâiu asupra dlui Virgil Onițiu, care întrunește 15 voturi pentru și 5 contra, prin urmare având majoritatea de doue treimi, se proclamă ales.

Apoi se votează asupra dlui Andrei Bârseanu, care obține 16 voturi pentru și 4 contra, deci întrunind majoritatea de doue treimi, asemenea se proclamă ales.

Ascultându-se raportul dlui D. C. Ollanescu, se pune la vot alegerea dlui Anghel Demetrescu, al treilea candidat al secțiunii spre a fi ales membru corespondent. Resultatul votului: 13 pentru și 7 contra; prin urmare neîntrunind majoritate de doue treimi, se va pune de nouă la vot în ședința următoare. În ședința viitoare, candidatul a întrunit 12 voturi pentru și 10 contra. Neavând nici acuma doue treimi, în ședința a treia s'a votat a treia-oară. Resultatul 16 pentru și 8 contra, prin urmare întrunind majoritate de doue treimi, se proclamă ales.

Dl Stefan C. Hepites, noul membru ales în secțiunea științelor, presintându-se a doua zi după alegerea sa în ședință, cere cuvântul și mulțumește Academiei pentru înalta distincțiune ce i s'a făcut prin alegerea sa de membru.

Comisiunea fundațiunii Adamachi își presintă raportul prin dl P. Poni pentru anul 1901—2. Comisiunea propune să se creeze câteva burse noue pentru străinătate. Propunerile se admit. În comisiune se realeg membrii Haret, Poni și Sturdza.

Comisiunea fundațiunii Otteteleşan își presintă raportul pentru 1901—2, constatând progresul. În comisiune se realeg membrii Kalinderu, Negruzzi și Sturdza.

Recepțiunea dlui dr. C. I. Istrati. Vineri la 5/18 aprilie, dl dr. C. I. Istrati, ales înainte cu doi ani membru în secțiunea științelor, își ține discursul de recepțiune. Recipientarul presintă o lucrare din specialitatea sa, chimia, pe care înse nu o citește, ci, conformându-se usului adoptat de câțiva ani în Academie, vorbește despre predecesorul său Ion Ghica, apretându-l în deosebi ca pe om de știință. — La discursul acesta, întimpinat cu aplause, respunde în numele Academiei dl A. D. Sturdza, presintând pe Ion Ghica în deosebi ca pe bărbat de stat, prin niște trăsături marcante și prinse cu pătrundere. În urmă felicitează pe noul ales, în mijlocul aplauselor generale.

Alegere de membru corespondent în secțiunea științelor. Secțiunea științelor propune a se alege

membru corespondent în acea secțiune, în locul devinit vacant prin alegerea de membru a fostului membru corespondent Stefan C. Hepites, dl Dimitrie Grecescu, profesor la universitatea din București. Punându-se la vot, obține 19 voturi pentru, 4 contra, deci se proclamă ales.

Premiul princesa Alina Stirbei. Se citește raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea lucrărilor intrate la premiul Alina Stirbei cu subiectul dat: „Principiile morale și croștinești de cari trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor“. S'a presintat trei lucrări. Comisiunea arătând că nici una nu întrunește condițiunile, propune respingerea lor. Se pune la vot întâiu prima lucrare cu motto „Cunoaște-te pe tine însuși“ și se respinge unanim. A doua lucrare: „Nimic fără Dumnezeu“, întrunește 3 voturi pentru și 18 contra, deci se respinge și aceasta. A treia lucrare asemenea, cu toate voturile. Se decide să se mențină același premiu.

Premiul Neuschotz. Secțiunea științelor propune pentru premiul Neuschotz: „Istoricul căilor ferate în România din punct de vedere economic, social și politic“.

Donațiunea Tache Anastasiu. Administrațiunea donațiunii Tache Anastasiu raportează prin dl Kalinderu despre starea donațiunii, care s'a atacat prin proces, dar la forul prim atacătorii au fost respinși. Se realege comisiunea: Sturdza, Aurelian, Kalinderu.

Un nou membru onorar. Se propune alegerea de membru de onoare a celebrului Rudolf Wierhov, profesor și mare savant. Întrunește unanimitate de 21 voturi.

Premiul Năsturel-Herescu. Raportorul comisiunii de 9, dl C. Erbiceanu, citește raportul general, premietând drept observațiuni generale că anul acesta a intrat la concurs mai puține lucrări lipsite de valoare. Au concurs 39 autori cu 45 de cărți. Comisiunea esaminând toate cărțile, s'a produs următorul rezultat: Antonescu Teohari, Lumii uitate, studii literare și archeologice, raportor Gr. G. Tocilescu, 3 voturi, 4 contra; Broșteanu Constantin, Salinele noastre, raportor dr. C. Istrati, 1 pentru, 6 contra; Caragiale, Momente, raportor D. C. Ollanescu, 2 pentru, 4 contra; Codreanu M., Diafane, versuri, raportor D. C. Ollanescu, respins unanim; Dragomirescu Iuliu, poezii, raportor I. Pușcariu, respins unanim; Gorun Ioan (Al. I. Hodos), Câteva versuri, raportor D. C. Ollanescu, 1 pentru 6 contra; Iosif St. O., Patriarhale și Romante și cântece, raportor dl D. C. Ollanescu, 4 voturi pentru și 3 contra; Mihályi Ioan, Diplome Maramureșene, raportor C. Erbiceanu, 6 pentru 1 contra; Nicolescu M. și Ioneanu G. S., România și țările vecine, raportor I. Pușcariu, 1 pentru 6 contra; Pop Reteganul, Novele, Povestiri, raportor I. Kalinderu, 2 pentru, 5 contra; Sorcova (pseudonim) Clipe de repaus, raportor I. Caragiani, 3 pentru 4 contra; Taușan Grigore, Filosofia lui Plotiu, raportor I. Caragiani, 2 pentru 6 contra. Punându-se la vot întâiu cartea dlui Ioan Mihályi, care în comisiune a întrunit cele mai multe voturi, obține 18 voturi pentru și 3 contra, prin urmare având majoritate de doue treimi, i se decerne premiul Năsturel-Herescu de 4000 lei. (Aplause.)

La premiul Statului Lazăr de 5000 lei, destinat a se acordă unei cărți scrise în limba română cu conținut științific, în comisiune a întrunit majoritate

numai lucrarea dlui dr. Urechia, „Nouă elemente de igienă“. Punându-se la vot în ședința plenară, obține 19 voturi pentru și 1 contra, prin urmare premiul i se acordă. (Aplause.)

Premiul Adamachi. Dl C. Erbiceanu, raportorul comisiunii de 9, citește în urmă raportul său despre cărțile intrate la concursul pentru premiul Adamachi de 5000 lei (divisibil.) Comisiunea propune a se împărți premiul între următorii: I. Zanne, Proverbele Românilor, 1300 lei; A. Vlahuță, România Pitorească, 1000 lei; I. Barbulescu, Slavonismul și introducerea limbei române, 400 lei; C. G. Petraru, Studiul impositivelor române, 500 lei; I. Găvănescu, Elemente de psihologie pentru cursul secundar, 500 lei; L. Dauș, Eglă, poem dramatic, 400 lei; E. C. Gheorghiu și dr. S. C. Gheorghiu, Vânătoarea în România, 400 lei; Aurel Onciul, Dreptul administrativ român, 500 lei.

După discuțiune mai lungă se pun la vot lucrările. Resultatul votului:

Ilie Barbulescu 6 voturi pentru 16 contra, deci premiul propus se respinge; L. Dauș 16 pentru 4 contra, având două treimi, premiul propus i s'a acordat, E. C. Gheorghiu și dr. Gheorghiu, 14 pentru și 6 contra, premiul i se acordă; Onciul, 16 pentru, 4 contra, premiul i se acordă; C. Petraru, 7 pentru 13 contra, deci se respinge; Vlahuță, 18 pentru 3 contra, premiul propus i se acordă; I. Găvănescu, 12 pentru 9 contra, neluntruind două treimi, se va pune de nouă la vot; I. Zanne, 19 pentru 2 contra, deci premiul propus i se acordă. În ședința a doua, Găvănescu intrunește 13 voturi pentru și 8 contra, prin urmare are să se pună la vot și a treia-oară. În ședința a treia punându-se la vot, resultatul este 14 pentru 8 contra; ne mai cerându-se la al treilea vot două treimi, premiul i se acordă.

Se discută chestiunea cui să se dea cele 900 de lei remase libere. Dl Kalinderu propune să se dea toată suma dlui Zanne, dl Stefanescu propune să se dea 500 lui Zanne, 400 lui Vlahuță. Punându-se la vot se primește propunerea dlui Kalinderu cu 14 voturi contra 7. Deci dl Zanne are să primească cu totul 2200 lei.

Penultima ședință publică. În duminica Floriilor se ține de nouă ședință publică, după miazăzi la orele 2. Cu asta ocaziune se fac următoarele comunicări: Dl I. Kalinderu, Obiceiuri de ale societății înalte romane pe vremea lui Pliniu cel tiner; — dl Dim. Sturdza: Ziua de 8 aprilie. — Dl Kalinderu arată că în societatea înaltă română găsim un început de emancipare a femeii care luă parte la diferite petreceri, ca de obicei seara. Nici o femeie nu se opriă ca să meargă cu bărbatul său la masa unui amic. Arată categoriile în care eră împărțită societatea romană și vorbește de eticheta care domniă la curtea împăraților. Haïna jucă un rol însemnat în etichetă și ea eră de regulă toga. Pe timpul lui Neron sărutarea pe dreapta eră obiceiul de etichetă. Caligula vru să i se sărute picioarele. Aceste fure apoi înlocuite cu îmbrățișarea. Conferențiarul vorbește apoi de masa la Romani, dând amănunte foarte interesante și în sfârșit trece la conversațiune, care se făcea cu multă pază. — Dl Dim. Sturdza spune că ziua aceasta, (de 7/20 aprilie) are însemnătate dublă, căci deodată cu nașterea regelui se serbează și alegerea sa de Domn. Citește apoi un memoriu foarte important despre alegerea principe-

lui Carol, cu multe amănunte nouă, documente încă necunoscute în publicitate. În sfârșit citează cuvintele rostite de principele Carol pe pământul țării, precum și proclamația lui. Termină oferind Academiei, în onoarea zilei, două table care se dedeau soldaților romani liberați pe timpul lui Traian.

Ultima ședință publică. Luni, 8/31 aprilie, se ține ultima ședință publică. Dl I. Tanoviceanu, membru corespondent, citește lucrarea sa „România sub raportul moral“, în care critică defectele codicelui penal român și regretă ștergerea pedepsei cu moarte.

Constituirea secțiunilor. Secțiunea literară se constituie alegându-se președinte T. Maiorescu, vicepreședinte Iosif Vulcan; secțiunea istorică, președinte Gr. G. Tocilescu, vicepreședinte A. D. Xenopol; secțiunea științelor, președinte P. Poni, vicepreședinte dr. Felix.

Comisiunea de nouă, compusă din câte trei membri ai fiecărei secțiuni, menită a cercetă cărțile cari vor intra la premiile Năsturel-Herescu de 4000 lei, a statului Lazăr de 5000 lei și Adamachi de 5000 lei, pentru sesiunea generală din anul viitor, se compune astfel: I. Bianu, N. Quintescu, I. Vulcan; S. Fl. Marian, Gr. G. Tocilescu, A. D. Xenopol; dr. V. Babeș, Stefan Hepites și Gr. Ștefanescu.

Delegațiunea Academiei. Președinte al Academiei se realege P. S. Aurelian; vicepreședinți I. Negruzzi, I. Kalinderu, A. Saligny.

Budgetul Academiei. În urmă se citește raportul comisiunii financiare și se stabilește budgetul Academiei pe anul administrativ viitor.

Inchiderea sesiunii generale. Marți la 9/22 aprilie secretarul general citește raportul său asupra lucrărilor sesiunii generale ținute anul acesta. Vicepreședintele I. Negruzzi închide sesiunea, urând tuturor serbătorii fericite și în deosebi celor veniți din depărtare rentoarcere veselă și sănătoasă în familiile lor. În numele membrilor de peste Carpați ia cuvântul Iosif Vulcan și mulțumește Academiei pentru distincțiunea ce a făcut prin alegerile și premierile sale pionierilor culturii românești de dincolo. Cuvintele sale sunt acoperite de aplause. Membrii cari au petrecut împreună trei-zeci de zile, se îmbrățișează cu dragoste, își ia adio emoționați.

TEATRU.

O piesă de teatru a lui Enachița Văcărescu. Dșoara Elena Văcărescu, cunoscută și talentată scriitoare, a descoperit zilele trecute printre volumurile remase de la strămoșii săi, în biblioteca sa, o piesă de teatru intitulată „Napoleon I în insula St. Elena“ datorită strămoșului său poetul Enachița Văcărescu. Dșoara Văcărescu va oferi piesa Teatrului Național din București spre a fi jucată în stagiunea viitoare.

Concert și reprezentație teatrală în Lipova. Corul bisericesc român gr. or. din Lipova aranjează acolo a doua zi de Paști concert și reprezentație teatrală în sala otelului „Regele Ungariei“. Corul va cântă câteva compoziții, vor fi și declamațiuni. În urmă se va jucă „Sărăcie lucie“ comedie populară cu cântece, într'un act, de Iosif Vulcan. În piesă se vor cântă următoarele piese: „Stâncuța“ cor mixt, cântec vechi, cântat pe la 1847, musica de G. Mucicescu, „Cucuruz cu frunza 'n sus“ cor mixt, „Cântec popular“ de Guilom Șorban, „Zis-a badea“ cân-

tec popular, muzica de G. Musicescu. După teatru dans.

Caragiale în Secesions-Theater din Berlin. În numărul trecut am luat act de eșecul „Năpastei” d-lui Caragiale în Secesions-Theater din Berlin. A-cum revenind, înregistrăm câteva voci de presă. „Berliner Tageblatt” scrie: „Cine a venit erî la Secesions-Theater în speranța să audă o bucată originală de poezie națională românească, a ramas cu totul decepționat. Drame de aceste fioroase se găsesc la toate popoarele și n'are nimic d'a face cu România, aceasta fie spus pentru onoarea României. Ce-i drept, cu greu va mai găsi cineva o astfel de bogăție de brutalități, de crudități, de efecte turbate. Și — asta ar fi doar singurul lucru de admirat — toate aceste tot mai au pretențiunea unui oarecare colorit literar. De unde acest colorit? parte din cauza dicțiunii abile, parte din cauza combinației inteligente a autorului care s'a grăbit să introducă în mijlocul brutalităților excentrice câteva observații mai fine, câteva rafinării psihologice. Prin aceasta aparentă abilitate a autorului de a prinde și de a redă viața și realitățile ei, prin trucurile naturaliste pe cari Caragiale și le-a apropiat, o mare parte din public s'a lăsat erî să fie înșelat și antrenat să ofere lucrării rele, foarte rele, a lui Caragiale un succes superficial”. — „Lokalanzeiger” scrie: „Drama d-lui Caragiale are o valoare îndoelnică și este neîndoelnic lipsită de dramatism. Anea este un tablou cultural nu tocmai reu dintr'o țară semiasiatică. Dar aceasta bucată de viață dintr'o cârciumă de sat românească nu prea are de a face cu arta dramatică și cu evoluția psihologică. Intriga e forțată. Aplausele lumeroase de la sfârșit erau mai mult pentru actori decât pentru operă”. — „Vorwärts” se exprimă astfel: „O dosă puternică de dramatism superficial eră amestecat în drama lui Caragiale. Actul întâiu îți dă impresia unui adevăr direct; în actul al doile se grămădesc efectele crase, puțin pregătite, cari în loc să mărească interesul, îl risipesc. Aplausele bogate erau adresate în bună parte artiștilor”. — „Das Kleine Journal” e singurul care spune că piesa a avut succes.

Concert și teatru în Bocșa-montană. Reuniunea de cânt și muzică Armonia din Bocșa-montană aranjează a doua zi de Pașci concert și reprezentație teatrală. Se va jucă „Paraclisierul” comedie într'un act de V. Alecsandri.

Meseriașii români din Brad aranjează a doua zi de Pașci reprezentație teatrală, jucând piesele: „Idil la țară” comedie într'un act, localisată de dna Maria Baiulescu și „Harta rezeșul” canțonetă de V. Alecsandru.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Din diecesa Lugojului. Au fost numiți: Rvdiss. dn canonic custode Ioan Boros, pro-vicar general episcopesc; Rds. dn canonic Nicolae Nestor, director al cancelariei diecesane; asesorul consistorial dr. Iacob Radu, vicar foraneu al Hațegului.

Catedrala gr. or. română din Sibiiu. Aflăm din „Telegraful Român”, că afacerea zidirei bisericeii catedrale gr. or. din Sibiiu a făcut un însemnat pas spre realizare. Arhitectii, la dorința consistoriului,

au schimbat planul turnurilor, făcându-le mai armonice cu arhitectura bisericeii. Dacă aceasta modificare va fi aprobată de sinod, la 1 iulie se va putea începe demolarea caselor unde se va zidi catedrala, în august se va începe edificarea; edificiul are să fie gata cel mult în 30 iunie 1904, firește fără întocmirile interioare.

Excursiune de studiu. Cetim în „Gazeta Transilvaniei” că în sâmbăta trecută au plecat de acolo douzeci de elevi de la școala comercială în excursiune de studiu, la Budapesta, Fiume, Triest și Veneția. Călătoria este proiectată pentru 10 zile. Elevii au fost însoțiți de profesorii Socaci, Vlaicu, Pricu, Stinghe și Bunea.

Adunare de învățatori în Satmar. Despărțământul Carei-Eriu al Reuniunii învățătorilor gr. cat. de pe teritoriul archidiaconatului părților sătmărene se va întruni în adunare generală la 30 aprilie n., mercuri după Pașci în comuna Andrid, președinte George Pleanca.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Iosif Enescu, absolv. de teologie și filos. își va serba cununia cu dra Virgilia Tipeiu în Sebeșul-săsesc la 1 maiu st. n. c.

Reuniunea sodalilor români din Cluș se va întruni în adunare generală la 28 aprilie în sala cea mare a „Economului” sub presiul d-lui Basiliu Poadoabă, secretar dl Iacob Mureșianu.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plăteșcei interese de 5%. Darea după interesele de depuneri o plăteșce institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipototecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărăneșce pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărăneșce.)

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure câtră casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipototecară, sau de alta natură.

7. Îngrigeseșce afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

2-10

Diracțiunea.